

NAPSUGAR

GYERMEKIRODALMI LAP

*Négy oldallal
vastagabb és végig
színes az új Napsugár!*

2009. SZEPTEMBER
LIII. ÉVFOLYAM
603. SZÁM

Ebben a tanévben is bekopog hozzád a Napsugár.
Ha megkérdezed: „Ki az?” – így válaszol:
„A barátod vagyok. Felelek kérdéseidre, segítek
megfejtetni a világ és lelked titkait. Gyere,
játsszunk, olvassunk, rajzoljunk együtt!”

BALÁZS IMRE JÓZSEF

A VIDRAKÖLYÖK A SZÍVRŐL

Minden testrészünknek van szíve:
a fejünknek,
a hátunknak,
a hasunknak,
a lábunknak
és a szívünknek is.

Mindegyikben lakik valaki,
ha bekopogok, megkérdezi: Ki az?

CSEH KATALIN

TALÁNY

Ha haragszom, zúg a szél,
ha víg vagyok, süt a nap.
Nem tudom, hol találok
az igazi magamat.

Néha rossz a kedvem,
pedig nincs is okom,
máskor meg nevetek,
és csak bohóckodom.

Ez is, az is én vagyok,
vagy talán mégsem?
Ki vagyok, mi vagyok,
csak néha-néha értem.

MÁTÉ ANGI

VOLT EGYSZER EGY VÁROS

Volt egyszer egy város, s az a város olyan volt, hogy égre jártak benne a házak.

Óriási almareszelő házak voltak ezek az égrejárók, álltak egymás mellett, s ha fölöttük járt a Nap, igen-igen kellett igyekeznie, nehogy a pocakja – ami a házak fölött görgött ide és oda – le-reszelődjön. Pedig szép volt, amikor hullt néha az égi reszelék.

A városnak nemcsak almareszelő házaik voltak – mik majdnem a napot is reszelték – hanem emberei és állatai is, mint minden városnak. Az emberek, ha nem az almareszelő házaikban tettek-vettek, akkor a város terén üldögéltek, lógatták a lábukat, füttyörésztek, és a város madarait etették. Úgy etették, hogy gombokat szórtak eléjük, mert ezek a madarak csak gombokat ettek.

És ez így jó volt.

Egy szép napon, mégis, nagy óbégatás hallatszott a térről:

– Ó, ó, ez az utolsó három gombom, ó jajj, most nyisszantottam le a horgolt szvetteremről, éhesen pislogó madaraimnak. Gombja nélkül a szvetter nem szvetter – ógatott, pityergett egy néni.

Aztán még az is hallatszott, hogy:

– A pálmafás ingem piros gombjait hoztam el nektek, éhes madaraim! Az az ing már nem is ing lesz, lebegni fog rajtam, csak „ng” lesz, crcc – cörcögte egy bácsi.

– Az egész almareszelő házat tűvé tettük, de nincs több gomb, elfogytak, odalettek. Lebeg immár eztán rajtunk a kabát, lecsúszik a nadrág, a szoknya, kibújik huzatjából a kicsipárna. Sehol egy gomb, csak tátottszájú, hopponmaradt gomblyukak. Valamennyi gombunkat odaadtuk az éhes madaraknak.

S nézték az emberek karikában – karika szemükkel, mit jó ijedtre kerekítettek –, nézték azt a pár nyammantott gombot, amik ott ültek a tér macskakövein, nyakuk behúzva, szinte érezve magukon a madarak csőrét.

Nézték az emberek a gombokat jobbról, nézték balról, hátha többnek látnák, mondták nekik, hogy: „Phú-phú, apád, anyád idejöjjön.” Semmi.

Azaz, annyi, hogy azt a néhány nyammantottat is bekapták a madarak, az ott téblábolók.

S akkor, lássatok csodát, a legnagyobb a madarak közül levetette szárnyát, tollait... s ott

állt a téren csodakoronával, csodanagy orral, csodanagy dobozokkal – mikre gombok voltak festve – ott állt egy KIRÁLY.

– Jó emberek, almareszelő házak lakói, madarak barátai, ti gombtalan szomorúak! Megjutalmazlak jószágotokért, nagy szívetekért: minden gombotokat az éhes madaraknak adtátok, nézzétek ezt a két csodanagy dobozt! Ezekben van a királyi gombgyűjteményem, a világ összes tájáról való legeslegszebb gombok. Legyen a tiétek! Hadd ne lebegjen a kabát, a szvetter, az ing, ne csússzon le a szoknya, a nadrág, ne bújjon ki huzatjából a kispárna. Varrjátok fel ezeket a csodagombokat, királyi kincseket. Elég lesz ez hosszú időkre, madaraknak, embereknek, mindeneknek. Gombgyűjteményem minden darabján az áll cirkalmas, arany betűkkel, hogy: Mátyás. S ha felvarrjátok kabátotokra, szoknyátokra, kispárnátokra, mindenki bólogatni fog, s mondja: Ül le, barátom, te, akinek Mátyás király gombjai vannak pálmafás ingeden! S akkor barátkozhattok. Mindenki tisztelni és szeretni fog titeket.

Ekkor reszelt a nap egyet a hasán, hullt a sárga égireszelék, az óriási gombosdobozok pedig körbegurulták a teret, és szórták, szórták magukból minden döccenésnél a tengeri csodagombot.

TOMOS TÜNDE rajzai

A 16. NAPSUGÁR-tábor

Illyefalva, 2009. június 30 – július 6.

Az idén 68 várvédő táborozott velünk: bélyeggyűjtő játékokunk nyertesei, a **gelencei** II., IV. B, a **gyergyóújfalvi** III., a **magyarlapádi** II–III., a **margittai** IV. G, a **zetelaki** IV. B osztály, az **aradi** Csiky Gergely Iskolacsoport III. A, a **szatmárnémeti** Bălcescu–Petőfi Iskola III., a **zilahi** S. Bărnuțiu Iskola IV. osztálya és egy **kolozsvári** vegyes csapat; a **belényesi** Kurutty-győztes csapat, a Nagyváradi Mesevetélkedőn első díjat nyert **szatmárnémeti** Boszik a Mircea Eliade Iskola IV. G osztályából és három KAV-győztes csapat az AESZ meghívottjaként a **marosvásárhelyi** 2. sz. Iskola IV. C, a Dacia Gimnázium IV. C, a **kolozsvári** Báthory Líceum IV. B osztályából.

↑ 16 éves Napsugár-tábor az 500 éves várfalak között. Kedden este könnyűlovasságunk egyetlen rohammal elfoglalta a legmeredekebb bástyákat is.

↑ Szerdán minden csoport „színpadra lépett”. Bemutattuk szülőhelyünket és tudásunkat.

A Séra-kúriában ruhatörténeti kiállítást láttunk: kétszáz éves napernyőt, kabátot, főkötőt és „tangát”.

← Lovasnemzet vagyunk! Nemcsak a fiúk, hanem néhány kislány is a paripa-készítést választotta. Aki nincs a képen, valahol a vár másik sarkán vágjat: persze lóháton.

Új bútorfestő-nemzedék született az illyefalvi Napsugár-táborban. És újabb csodálatos ajándékok otthoni szeretteinknek. ↓

Melyik kislány pólyálja be gondosabban, és altatja el nagyobb szeretettel a babáját? Gyakoroltuk az anyukaságot, és pontot szereztünk a csapatunknak. ↓

A csapatjáték részeként a fiúk kötényt kötöttek, asztalt terítettek. Látható, mennyire igyekeznek: csak apuka-korukban is ilyenek maradjanak! ➔

↑ Halász Mónika tanító néni vezetésével papírvirágot hajtogattunk. Csak az a kérdés, honnan fényképezett Kati néni: a fágáról, a várfokról vagy helikopterről?

Röppen a nyílvevő! A versenyen csak a fiúk, a vásárban már a lányok is lőhetnek célba íjjal. ➔

← A királyi udvar egész népe szájatva és elég álmosan hallgatta az esti mesét.

A Napsugár országunkat járja,
Mert minden gyerek szeretettel várja.
Sok vers, móka van benne,
Mert ez a gyerekek kedvence.

Mi jó kedvvel lapozzuk,
És vidáman olvassuk.
Várunk téged, Napsugár,
Hogy havonta ragyogjál.

A szászrégeni A. Maior Gimnázium
IV. B osztályos tanulói

JÁTÉK

Keresd játékainkat
ebben a tanévben is:

Kószabósza nemcsak
mesél – kérdez
és díjaz is.

3 nyelvi játék,
3 ajándék!

Szólj, szám!

Kópé kérdéseimre
okos választ várok,
és jutalmat osztok.

Ha ügyes és
kitartó vagy, te
is a nyertesek
közt leszel.

Rejtvény-
király

Fess, rajzolj, maszatoj –
és nyerd velem!

Maszat
Művész

UTAZUNK!

■ Idei Irkafirka pályázatunk címe:
Utazunk!

Meséljétek el egy utazás történetét
rajzban, beszámolóban vagy versben.
Lehet valóságos vagy képzeletbeli
utazás, fő az, hogy érdekes legyen.

Írásotokat, rajzotokat január 15-éig
küldjétek be szerkesztőségünkbe,
hogy bekerülhessetek a májusi Nap-
sugárba.

Adorján Ildikó tanító néni bélyegei is ott
sorakoznak a csíkszeredai Petőfi Sándor
Iskola II. C osztályának gyűjteményén

BÉLYEG

■ Gyűjtsétek a Napsugár-bélyegeket!

Érdeemes, hiszen illyefalvi tábort, inge-
nes múzeumi, állatkerti, botanikus kerti
belépőt és egy meglepetés-ajándékot nyer-
tek velük.

Ebben a tanévben havonta egy-egy szó-
lás, közmondás tréfás rajzát találjátok a bé-
lyegen, a 31. oldal sarkán.

Vágjátok ki, és ragasszátok nevetek mel-
lé az osztály közös gyűjtőlapjára. Áprilisban
küldjétek el nekünk az egész gyűjteményt
és a nyolc szólást is.

Izgalommal és ajándékkal várjuk.

Öröm tölt el, amikor olvashatom
ezt az érdekes folyóiratot. Ha unat-
kozom, előveszem, és elkezdem
böngészni. Nagyon érdekel, hogy mi
áll benne. A rejtvényeket megoldom,
a vicceket elolvasom, és megnézem
a érdekességeket is. Legjobban a *Ti
mondátok* című rovat tetszik nekem.

Sok sikert továbbra is!

Szekernyés Tünde,
Marosvásárhely

VERSENYEK

Szerettek gyűjtögetni? Szalvétát, lehúzósképet, kisautót? Milyen izgalmas csereberélni és egy-egy új zsákmányt elhelyezni a régiek közé. Ha néha unod a tanulást, gondoldj arra, hogy tudásod a legértékesebb gyűjteményed. Napon-ta gyarapíthatod. Légy szenvedélyes **tudásgyűjtő**.

Háromoldalas képriportunk a múlt tanév versenyeit idézi fel, a 16-17. oldalon levő táblázatunk pedig eligazít, hogy mire készüljétek az idén. A versenyekről bővebb tájékoztatást és sok képet találtok honlapunkon. Kattints, böngéssz: www.napsugar.ro

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ANYANYELVI VETELKEDŐ

2009-ben Kézdivásárhelyen vívtak meg a nyelvörök. Az első három csapat, a **marosvásárhelyi Nyelvelők** és **Szókukacok** valamint a **kolozsvári Napsugarak** az AESz vendégeként együtt táboroztak a Napsugárral Illyefalván. Napsugár különdíjat nyertek a **kézdivásárhelyi Tündérek** és a **székelyudvarhelyi Kincskeresők**.

AZ ÜVEGHEGYEN TÚL című országos mesemondó verseny is Kézdivásárhelyen zajlott. Első díjat nyert **Korábbián Tamás**, Kolozsvárról és **Mike Bernadett** Kézdivásárhelyről (képünkön), másodikat **Kertész Hunor** Kovásznáról és **Albert Lénárd** Varsolcra, harmadikat **Balogh Zoltán** Kovásznáról és **Ambrus Szabolcs** Szárhegyről. Napsugár-díjasok: **Deák Gellért**, Kovászna, **Csegezi Katalin**, Székelykocsárd, **Pápai Roland**, Margitta.

ARANYTOLL volt a jutalma a nagyváradi meseíróverseny győztesének. Az első három helyezett, a dési **Lukács Róbert**, a szamosújvári **Vincellér Izabella** és a bethleni **Lapohos**

Réka Aranytollas meséje megjelent a Zümi-Napsiban. Napsugár különdíjasok: **Gergely Noémi**, Szatmárnémeti, **Bold Barbara**, Zimándköz, **Szabó Tamás**, Kovászna, **Orbán Ábel**, Szilágyozovány.

A varsolci **KÁNYÁDI SÁNDOR SZÁMLŐVERSENY** első alkalommal vált országossá. Első díjat nyertek: **Dávid Róbert**, Nagyvárad, **Zudor Mezei Mátyás**, Nagyenyed, **Gáspár Zsolt Attila**, Kézdiszentkereszt, második díjasok: **Tündérligeti Sámuel**, Tókes Attila, Marosvásárhely, **Sámel Izabella**, Varsolc, **Mátyus Csenge**, Zsibó, harmadik helyezett: **Antal Zsolt**, Gyimes, **Tamás Brigitta**, Kézdivásárhely, **Cseke Brigitta**, Marosvásárhely, **Vicze Júlia**, Temesvár, **Sárvári Dániel**, Szatmárnémeti. A Napsugár díjait a kézdivásárhelyi **Tamás Brigitta** és a nagygalambfalvi **Keresztély Tímea** kapta.

A KÉPEK DICSŐ MŰLTUNKBÓL

című versenynek Nagyvárad a székhelye. Első három fordulóján több kategóriában is díjat érdemelt a **zilahi Simion Bărnuțiu Iskola IV. B**, a **csíkszeredai József Attila Iskola IV. A és Sbs**, a **gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Iskola IV. A**, a **négyfalusi George Moroianu Líceum III. C**, a **brassói 15-ös Iskola II. és IV. C**, a **nagyváradai George Coșbuc Iskola IV. Sbs**, a **szatmárnémeti Bălcescu-Petőfi Iskola III. C**, a **tordai Jósika Miklós Líceum III. és IV.**, a **balánbányai 1-es Iskola IV. B osztálya**, az **érmihályfalvi III. C**, az **érszemjéni IV. A osztály**. Napsugár-díjat nyert **Orbán Roland** Aradról, a **belényesi III. és IV. osztály**, a **csíkszeredai Nagy Imre Iskola III. A osztálya**.

A **KURUTTY** idei országos döntőjét Nagyenyeden tartották. Legmagasabb pontszámot a **kézdialmási Brekegők** csapat ért el. Az illyefalvi Napsugár-tábort a **belényesi Barangolók**, különdíjainkat a **bethleni Skorpiók** és a **nagybányai Békák** nyerték.

A nagyváradi **MESÉK SZÁRNYÁN**

Mesevetélkedő nagydíját, a Napsugár-tábort 2009-ben a **szatmárnémeti Boszik**, a színpadi produkciók első díját pedig a szintén **szatmárnémeti Zsenik** nyerték. Napsugár különdíjasok: az **aradi Hattyú**, a **bethleni Okoskák**, a **temesvári Fekete Villámok**, a **gyimesfelsőlaki Mókusok és Okoskák** csapat.

Az első alkalommal országos szintű **REGEMONDÓ VERSENY**

helyszíne a marosvásárhelyi Dacia Iskola volt. Első díjat a ditrói **Köllő Magor Örs**, másodikat a bukaresti **Chereches Anna**, harmadikat a keresztvári **Török Árpád**, a kolozsvári **Máthé Attila**, a marosvásárhelyi **Cseke Brigitta** nyert. A három Napsugár különdíjat **Vita Henrietta** (Marosvásárhely), **Szabó Ivett** (Nagyvárad) és **Bara Ágota Erzsébet** (Zilah) kapta.

A **SZORGOS HANGYÓCA**

világhálón zajló országos kézimunkaversenyt a bukaresti Ady Endre Líceum tanítói szervezték. Első helyezettek: a szatmárnémeti **Rácz András**, a bukaresti **El Barbir Samar**, a brassói **Nagy Szidónia**. Napsugár-díjasok: **Fándly Gergő** Nagyváradról, **Gáll Péter** Lupényból, **Botos Balázs** Bórvelyből.

Országos szintű a szatmárnémeti Hám János Iskolaközpont által szervezett **VIDÁM VERSEK VERSMONDÓ VERSENYE** is. 2009-ben első helyezettek voltak: **Zudor Mezei Mátyás**, Magyarlapád, **Biszak Bernadett**, Kézdivásárhely, **Nagy Eszter**, Dicsőszentmárton, **Oláh Erik**, Szatmárnémeti. A Napsugár különdíjasai: **Marton Endre**, Csíkfalva, **Szabó Lóránd**, Szamosardó, **Boga Balázs**, Marosvásárhely.

KÁNYÁDI SÁNDOR
**A BÉKÁSI
BÁRÁNYPÖRKÖLT**

Elmondta a gyergyóditrói
Köllő Magor Örs
2009. májusában a
marosvásárhelyi
Országos Regemondó-
versenyen

Atatár kán beüzent a gyergyói főbírónak, hogy küldene neki ezer szép bárányt, mert nagy gusztusa támadt a bárányhúsra. Amin nem is lehetett csodálkozni, mert éppen tavaszodott az idő, olyankor meg báránybögéssel tele a határ, és köztudomású, hogy a bárányhúst nagyon szereti a tatár. S még azt is üzenté a kán, hogy ha egy héten belül nem küldené a főbíró a bárányokat, az sem baj, ha anyjastul, juhostul, ha nem küldené, akkor maga jön el értük, méghozzá hordástul, de abban már nem lesz köszönet, mert az égő házak tüzénél sütteti meg nemcsak a bárányokat, de magát a főbíró is.

– Finom egy ember ez a gazember – vakarta meg a fejét a gyergyói főbíró. – Eddig még sohasem üzent, csak beállított, hogy a ménykő ütne belé!

De alighogy átvette volna az üzenetet, jön a szolgája, s mondja, hogy a németnek is van valami üzennivalója.

A németnek is bárányra vásott a foga. Amin megint csak nincs mit csodálkozni. A németnek is nagy étele a bárány, kivált úgy húsvét táján.

– Nincs az egész Gyergyónak annyi báránya, juha – keseredett neki a főbíró –, mint amennyit az a nagy bendőjű tatár s az a torkos német kér.

De nem azért volt főbíró, hogy ne lett volna esze a hivatalához.

Rágyújtott a pipájára. Egy darabig gondterhelten pöfékelt. Aztán csak kiszólt, hogy fogjanak meg négy szép bárányt, két feketét és két fehéret. És nagy akkurátusan nekifogott a válaszlevélnek.

A tatárnak azt írta:

Már éppen kéretlenül is küldeni akarta a bárányokat, nem is ezret, hanem kétezret. Csak azt nem tudta, hogy a nagyságos kán fehéret óhajtana-e inkább vagy feketét. Éppen ezért küld kóstolónak mind a két fajtaból egyet-egyet. De a legnagyobb baj, hogy nincsen, aki áthajtsa a bárányfalkát Moldvába. (Ugyanis akkor ott tanyázott a tatár.) Nincs, mert minden valamire való emberét összefogdosta a német. Nem maradt az egész Gyergyóban más, csak a gyermekek s a fehércselédek. Jó volna, ha a nagyságos kán akár az egész hordájával eljőnne a Békási-szorosig, úgy két napon belül az asszonyok a bárányokat valahogyan odaterelik.

A németnek meg ezt írta:

Szívesen küldene kétannyit is, amennyit kérnek, ha volna. De a tatár elhajtotta az egészet. Nem hagyott többet, csak ezt a feketét meg ezt a fehéret. De két nap múlva a Békási-szorosban, addig kimenőben, a tatárok odaérnek, ott el lehetne kapni az irhájukat, visszafordítani a bárányokat. De neki erre semmi lehetősége, mert minden épkezláb emberét is rab-síjra fűzve elhajtotta a tatár.

SZÉKELY GÉZA rajza

Aztán útnak indította a két hírvivőt, két jó emberét a levéllel s a báránnyal föltarisznyálva. Egyiket Moldvának, a másikat meg Besztercének. Tanácsot ült a kapitányokkal, és meggyújtatta a lármafákat. Az volt akkoriban a távirópózna. Egy-egy égetett, szurkozott fenyőfa állt minden falu határában, s amikor azok kigyulladtak, az asszonyok s a gyermekek hamar elrejtőztek, a férfiak meg fegyverbe álltak.

Így aztán másnap a főbíró és fegyveres székelyei elindultak egy sereg bégető juh és bárány nyomában a Békási-szoros felé. Amint kiértek a mostani Gyilkos-tó lapályára, a serget lecsapták a patak mentén, az emberek meg egy-egy vastagabb fenyőfa mögé húzódtak. És vártak.

Így vártak majdnem két álló napig. De nem hiába. Egyszer csak megriadt a nyáj eleje, de meg a hátulja is. Összefutottak a juhok, majd neki a patak két martjának, a bárányok meg nagy bégetve utánuk. Amire a birkák eltakarodtak volna az útból, már egymásnak is ment

a tatár s a német. A székelyek se kímélték a nyílvesszőt. Majd a németnek s a tatárnak is a hátába álltak, s így biztatták, szorították egymásnak őket: „Üsd, vágd, nem apád!” Vágták, szabták is egymást, ahol érték. Nem is maradt ott még hírmondónak sem senki a tatárok s a németek közül. Azért is nem került be ez a csata a történelembe. Meg azért sem, mert a főbíró, miután összeterelték a szétfutott nyáját, s a törött lábú báránnyal meg hatalmas üst paprikást rittyentettek, fölemelte intőleg az ujját, s azt mondta:

– Na, emberek, erről a báránypörkölről aztán ne tudjon a világ.

Nem is tudott mindmáig. Én se azért mondtam el, hogy továbbmondjátok. Pszt!

Gyűjtsetek szülőhelyetekhez kötődő regét, mondát. Faggassátok a bölcs öregeket, a régi könyveket. Az eredeti és szép mondákat közöljük a Napsugárban, és beküldőjüket jutalmazzuk.

Attila, a hunok királya – rongybaba. Készítette a paptamási tavalyi harmadikosok Szivárvány csapata.

Attila nyomában – sókerámia. Beküldte a nagyváradai Szent László Gimnázium tavalyi III. A osztályának Ügyi csapata.

Csengő

Vidám hangú szeptemberi csengőt küldött nekünk **Szilágyi Mária** tanító néni osztálya a **nagyváradi** Coşbuc Iskolából. A kicsi virágcserepbe fagolyót bogyoztak, rá fanyelet ragasztottak. Te milyen mintával díszítenéd?

Ősztündér

Az ősztündér a **nagyváradi** Szent László Óvodában, **Elek-Nyitrai Andrea** óvó néni csoportjában született. A kör alakú csomagolópapír közepébe kötözött papírgombóc fejet levélből szabott főkötő, a ruha szegélyét termések díszítik.

Bio-alma

Bio-alma, hiszen kukac kandikál ki belőle. **Kovács-Minyóka Erzsébet** óvó néni **mákói** tanítványai szabták, hajtogatták. A két fél kartonalma bevágva egymásba csúsztatható, így „térben” csalogatja a boszorkánylétra-hajtással készült kukacot.

Krizantém

Nem tudjuk, kitől kaptuk a kartonlapra ragasztott krizantémot, de nagyon tetszett térhatású, dús tökmag-virága, papírszára, igazi levele.

Őszi üdvözlét

Egyszerű és izlées a **marosvásárhelyi László Orsolya** levélcsokra. Lapra ragasztotta, és néhány apró szirmmal egészítette ki a kompozíciót.

Őszi rózsza

A borzos virág színes vászonszirmait fapálcika tompa végével kell sűrűn a habszivacs gömbbe szurkálni. Végül zöld papírcsíkot tekerünk a pálcára, hogy szára is legyen virágunknak – magyarázta **Boros Klára**, zetelaki tanító néni.

*

A szakács fontos levelet vár, közben süt, főz, mosogat. Egyszer csak szól a csengő. Kimegy, ajtót nyit, néz jobbra, néz balra, de nem lát senkit. Visszamegy sütni, főzni, mosogatni, hát megint csengetnek. Kimegy, néz jobbra, néz balra, nem lát senkit. Visszamegy, teszi tovább a dolgát, de megint csengetnek. Mérgesen néz jobbra, balra... hát nem ott áll középen a postás?!

Vajda Boróka, Marosvásárhely

*

Két bolond elmegy a moziba. A vége fele azt mondja az egyik: – Mindjárt jön a Happy End. Azt mondja a másik: – Rendben, csak ne üljön elélem.

Mekker Vivien, Szatmárnémeti

*

– Egyszer olyan éhes voltam
– meséli egy felfedező a barátjának –, hogy megettem a papagájomat.
– Milyen íze volt?
– Mint a pulykéé, a vadlibaé vagy a csirkéé. Az a papagáj bármit tudott utánozni.

*

Ádámka bekopog a szomszédba:

– Csókolom! Az apukám szeretné elkérni a magnójukat!
– Na mi az, táncolni akartok?
– Nem, aludni!

*

Az apa a munkából hazajövet látja, hogy a két fia verekszik egymással.

– Fiúk, ne marakodjatok! – mondja az apjuk.
– Miért, holnap rakodjunk?

Gergely Tamás, Nagyvárad

Üdvözöllek!

Rejténykirály vagyok. Lépj be bátran a birodalmamba. Ezen az oldalon hódolóm ajándékait – viccet, saját készítésű rejtvényt – teszem közzé.

TALÁLD KI!

A gyergyóalfalvi IV. B osztályosok még tavaly küldték nyárral kapcsolatos rejtvényeket:

① **Benedek Borbála:** 1. Melegítő égitest 2. Angol igen 3. Középen zabál! 4. Ollós állat 5. Nem ezt 6. Csüng 7. Becézett Ágnes 8. Nem édes

1		
2		
3	B	
4		
5		T
6		
7		
8	Ó	

② **Timár Gellért:** 1. Ház oldala 2. Szaglószer 3. Orosz fejedelem 4. Könyv szerzője

1		L
2		
3	Á	
4		

③ **Lőrincz Barna Attila:** 1. Végtag 2. Becézett Imre 3. Fogoly 4. Eladásra szánt termék 5. Hét van belőle egy héten 6. Utóhangszer 7. Amerikai Egyesült Államok, angolul, rövidítve 8. Becézett Ágnes 9. Élesszemű madár

1		
2		
3		B
4		
5		
6		
7	S	
8		
9		S

④ **Kiss Teréz és Fejér Mátyás:**

1. Ereinkben folyik 2. Kerek gyümölcs 3. Pék fordítva 4. Elektromos energia 5. Macska 6. Becézett Ildikó 7. Időmérő

1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

⑤ **Baricz Judit:** 1. Égitest 2. Egyik szülő 3. Lelkész 4. Időt mutat 5. Zakatol 6. Kerti szerszám 7. Ilyen a tenger vize

1	2	3	4	5	6	7
		A		Ú		
						S

Minden lapszámban ezen az oldalon találsz pályázati feladatot. Megoldását küldd el a szerkesztőség postai vagy e-mail címére. A havonta kisorsolt öt könyvjutalom egyikére pályázhatsz egyénileg vagy osztályoddal közösen.

Várom leveledet!

Ebben a hónapban Szalai Borbála versének két sora a megfejtés:

Ma, vízszintes 1.
függőleges 21.,

Kívánjuk, hogy öröm legyen Számukra a tanulás.

VÍZSZINTES

1. A megfejtés első sora

10. Terhet ráerőltet
11. Befejezetlen tréning!
12. Egyezkedés
13. Női név
14. Titkol páratlan betűi
15. Menyasszony
16. IVD
17. A célpont alá tüzelő
20. Kijut magánhangzói
22. Török tiszt (AGA)
23. Vasárnap része!
25. Téli sport
27. Nem földszinti
30. OGB

1	2	3	4	5	R	6	7	8	9	K
10										
12					13					N
14				15			16			
	17		18				19		20	
21	A		22			23		24		L
25		26		27		28			29	
30			31		32			33		34
	K	35		36			37			
38						39				40
	L				S					

VAJNÁR ILONA rejtvénye

32. Elő ellentéte

33. Özvegy rövidítve

35. Szúrós szárú virág

37. Felső ellentéte

38. Rongyot portól megszabadít

39. Ilyen nyúl is van

FÜGGŐLEGES

1. Gabonát betakarít

2. Pici ország a Földközi-tengerben (MÁLTA)

3. Tanulók munkahelye

4. KÓU

5. Orosz Zoltán névjegye

6. Utazáshoz csomagolt ennivaló

7. Tribün lesz belőle!

8. Az ő részére – népiesen

9. ANAVI

13. Izomban rejlik

15. Sunyi, képmutató

18. Fa elvékonyodó kinövése-e?

19. Elődje

21. A megfejtés 2. sora

24. Átkarol

26. Középkori énekmondó (IGRIC)

28. Becézett Etelka

29. Vizsgál a közepén!

31. Apró, fekete, csípős fűszer

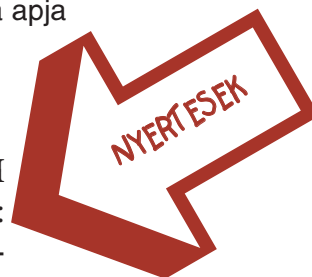
34. Vonulni kezd!

36. ZÁI

37. Román terepjáró

39. Dédapa apja

40. Szintén

A MÁJUSI REJTVÉNY-PÁLYÁZAT megfejtése: *Édesanyám*. A JÚNIUSI megfejtés: *Csak a disznó eszi meg, de jó feleség leszek*. **Könyvjutalmat nyertek:** Szász Róbert, Marosvásárhely; Zsebe Krisztina, Jákótelke; Hajdú Annamária, Székelyudvarhely; Kerezsi Krisztina, Tóti; Köteles Kristóf, Tenke; Jánó Hilda, Bilibók Edina, Gyimesközéplek; Major Ágota, Szilágynagyfalu; Székely Johanna, Vargyas; Balázs Boglárka, Gyergyóremete; Szigeti Szilvia, Tasnád; a keresztvári harmadikosok, a nagyváradai Al. Roman Iskola IV. B osztálya.

A ZÜMI-NAPSI pályázati feladatainak megfejtése: *Zimi, Zumi és Csergeberge; Letaposná a virágokat; nektár*. **Nyertesek:** Borsos Csaba, Gyergyócsomafalva; Moarcăș Ana, Keresztvár; Bács Szidónia, Étfalva-Zoltán; Tóth Tímea, Mezőpetri; Páll Brigitta, Temesvár.

A verseny neve	Jellege	Jelentkezési határidő
KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ANYANYELVI VETÉLKEDŐ	3 fős csapatverseny IV. osztályosoknak a <i>Szólj, szám!</i> játékban elért pontszámok alapján	2009. október 10.
AZ ÜVEGHEGYEN TÚL MESEMONDÓVERSENY	Magyar népmese előadása. Egyéni verseny elemi, gimnáziumi és líceumi iskolások számára	2010. szeptember 25.
ARANYTOLL MESEÍRÓVERSENY	Egyéni verseny IV. osztályosoknak	2009. október 10.
KÁNYÁDI SÁNDOR SZAVALÓVERSENY	Egy Kányádi és egy XX. századi ma- gyar gyermekvers előadása. Egyéni verseny I-IV. osztályosoknak	2010. április 15.
KÉPEK DICSÓ MÚLTUNKBÓL Pályamunkák készítése	Egyéni és csoportos történelmi vetélkedő III., IV. és V. osztályosok számára	2009. november 30.
KURUTTY VETÉLKEDŐ	Általános műveltségi 4 fős csapatverseny, minden évfolyamról egy-egy tanuló	2010. február 20.
MESÉK SZÁRNYÁN MESEVETÉLKEDŐ	Kreatív meseismereti 4 fős csapatverseny II., III. vagy IV. osztályosoknak	2009. október 10.
REGEMONDÓ- VERSENY	Magyar történelmi mondák, regék előadása. Egyéni verseny III. osztályosoknak	2010. április 20.
SZORGOS HANGYÓCA Internetes pályázat	Egyéni, internetes, kreatív képzőművészeti verseny I-IV . osztályosok számára	2009. november 30.
VIDÁM VERSEK VERSMONDÓ VERSENYE	Vidám magyar gyermekversek előadása. Egyéni verseny I-IV. osztályosoknak	2010. április 3.

A verseny időpontja, helyszíne	Szervező
<p>Helyi versenyek: 2010 márciusáig Országos döntő: 2010. április közepén</p>	<p>A Napsugár, 0264-418001, 0743-139939, naps.sziv@napsugar.ro és az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége</p>
<p>Helyi versenyek: 2010 júniusáig Országos döntő: 2010. október 25-27., Sepsiszentgyörgyön</p>	<p>A Napsugár, 0264-418001, 0743-139939, naps.sziv@napsugar.ro és az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége</p>
<p>Megyei selejtezők: október 15. Országos döntő: december 5., Nagyváradon</p>	<p>Tunyogi Katalin, 0745-582457, tunykat@yahoo.com</p>
<p>Helyi versenyek: 2010. áprilisig Országos döntő: május 10., Varsolcon</p>	<p>Dénes Irén, 0741425752, irenden@freemail.hu</p>
<p>Beküldési határidő: 2010. február 26. Eredményhirdetés: 2010. május</p>	<p>Balajti Annamária, balajtiannamaria@yahoo.com, 0751-098273, Fándly Enikő, fandlyeniko@freemail.hu, 0723-635645 Barta Szilvia, Str. Ialomitei nr. 3, bl. Pb15, ap. 10, Oradea</p>
<p>Elődöntők: március, április Országos verseny: május közepén</p>	<p>A csíkszentdomokosi Cseralji Iskola 0266-336361, a Kurutty OT, kuruttyomt@yahoo.com, Kurkó István, 0755-013465</p>
<p>Elődöntők: november, december, január. Országos szakasz: március végén, Nagyváradon</p>	<p>Alföldy Andrea, 0740-806174, 0359-192425, alfandi@freemail.hu</p>
<p>Helyi versenyek: 2010. áprilisig Országos döntő: 2010. május, Marosvásárhelyen</p>	<p>A marosvásárhelyi Dacia Gimnázium, Molnár Hajnal, mohajnal@yahoo.com, 0752-373262</p>
<p>Beküldési határidő: minden hónap 20-áig Eredményhirdetés: 2010. május végén</p>	<p>A bukaresti Ady Endre Liceum, Bónesch Enikő Gabriella, enikovas@yahoo.com, 0745-511030</p>
<p>Helyi versenyek: 2010. áprilisig Országos döntő: 2010. április végén, Szatmárnémetiben</p>	<p>A szatmárnémeti Hám János Iskolacsoport, 0261717180, vidamvvv@yahoo.com, Doloczki Márta, 0749-097263</p>

Szólj, szám!

1. Válasszátok ki kedvenc állatotokat, és gyűjtsetek minél több szólást, közmondást, amelyikben ez az állat szerepel.

2. Írjátok be mindenik mondatba az oda illő igealakot:

olvasnák / olvasnék

Ha nem lenne tévénk, többet ... Ha Pistáék is ... a Napsugárt, nem unatkoznának.

írnák / írnék

Ha gyakorolnának, helyesebben ... a szavakat. Szívesen ... levelet a barátomnak.

mondanák / mondanékegy titkot, ha nem fecsegnéd ki.

Hiába is ..., senki nem figyelne rájuk.

3. Folytassátok a sorokat, keressetek hasonló képzésű szavakat:

zöldell, sokall

piroslik, fehérlik....

parttalan, úttalan....

arattat, tanított

bontat, gyűjtet.....

LEVELEZŐ

■ Szervusztok, gyerekek! Hogy megnőttetek a nyáron! Lám, veletek nőtt a Napsugár is: négy oldallal vastagabb és minden lapja színes. Ugyanolyan izgalommal várjuk leveleiteket, mint tavaly. A nyáron is sokan írtak nekünk. Itt még mindenki a tavalyi osztályával szerepel: **Péter Iluska** és

Gellért, Kóhalom; **Kis-Tóth Zsófia**, Szamosardó; **Csoboth Kinga**, Csíkcsicsó; **Magos Péter**, Dózsa György; **Csillag Abigél**, Hilib; **Bakó Eszter**, Jobbágytelke; **Bartha Kinga Noémi**, Torda; **Kun Anna**, Aranyosgyéres; **Ráduly Orsolya**, **Péter Adrienn**, Kovászna; **Hideg Vivien**, Szamosújvár; **Szigeti Szilvia**, Tasnád; **Kulcsár Szilvia**, **Bucsi Krisztián**, Zilah; **Sipos Noémi**, **Blatniczki Dóra**, **Kis Dalma**, Szatmárnémeti; **Domokos Hortenzia**, Szilágypanit; **Martí Tímea**, Ozsdola; **Kovács Hanna**, Marosvásárhely; **Kovács Anita**, **Teleki Réka**, Dálnok; **Lázár Andrea**, Zabola; **Lázár Henrietta**, Mezőbaj; az **árpádi II. B**; a **kovásznai II. és IV. B**; a **marosszentgyörgyi II. C**; a **csíkszentdomokosi III. A**; a **kibédi II.**; a **sárvásári IV.**; a **szalárdi III. B**; a **nagygalambfalvi IV.**; a **vámosgálfalvi III. B** osztály; a **szentegyházi Tamási Áron Iskola III. A**; a **szászrégeni A. Maior Gimnázium II., III. és IV. B**; a **kolozsvári Református Montessori Iskola III.**; a **marosvásárhelyi G. Coşbuc Gimnázium III. C**, az **Európa Gimnázium III. E**; a **nagybányai P. Dulfu Iskola II. C**; a **szatmárnémeti Bălcescu-Petőfi Iskola III. C**, a **M. Eliade Iskola II. és IV. G**, az **A. Iancu Iskola II. D**, az **A. Popp Művészeti Líceum I. B**, a **V. Lucaciu Iskola IV. B**; a **sepsiszentgyörgyi Váradi József Iskola III. E**; a **gyimesközéploki Majláth G. Károly Iskola II.**; a **csíkszeredai Petőfi Sándor Iskola I. és II. C**; a **gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Iskola III. B, IV. A**, a **Kós Károly Iskola IV. A**; a **nagyvárad 11-es Iskola III. és IV. B** osztálya; a **székelyszenterzsébeti** iskolások.

■ A nyár elején sok-sok olvasónk látogatta meg új szerkesztőségünket: a **nagyvárad 11-es Iskola I-IV.**, a **G. Coşbuc Iskola I. C és IV. SbS**, az **Al. Roman Iskola II. és IV. B**; a **marosvásárhelyi Európa Gimnázium III. E** osztálya; a **maroskeresztúri III. B**; a **dicsőszentmártoni II. C, III. D és E, IV. D és E**; a **marosszentgyörgyi IV. C** osztály; a **bánffyhunyadi** kisiskolások, a **kolozsvári Ugri-bugri óvodás csoport** (képünkön).

Azért jöttünk hozzátok,
Hogy lássuk, mit csináltok,
Hogy készül a Napsugár,
Amit minden gyerek vár.

A szászrégeni A. Maior
Gimnázium tavalyi III. B
osztályos tanulói

Júniusi „lila” megfejtések: A vőfély hívogatja a vendégeket, és verses köszöntőkkel irányítja az egész lakodalmat. Szent Erzsébetet öt évesen jegyezték el. Szent Kingát és Hedviget adták Lengyelországba férjhez. Menyasszony: mátká, jegyes, ara. Anyósom, apósom: ipam, napam. **Könyvjutalmat nyertek:** **Hátsek Gabriella**, Csíkszereda; **Csipán Beáta**, Marosvásárhely; a **szatmárnémeti Hám János Iskolaközpont IV.**, a **nagyvárad 11-es Iskola IV. SbS** osztálya, a **vajdaszentiványi IV.**, a **lecsméri IV.** osztály.

A Maros megyei kisikolások és tanítók ünnepe a Népi Gyermekjátékok Fesztiválja, melyet 2009-ben a **szászrégeni A. Maier Gimnázium** közössége szervezett meg – írja **Mátyás Erzsébet** tanító néni.

Az **érkörtvélyesi I-IV. osztályosok** Zelk Zoltán Szavalóversenyéről **Kiss Katalin** tanító néni küldött képes tudósítást.

Hibáztunk! A júniusi Napsugár Irkafirka rovatában megjelent két verset Kovács Ruben és Rákos Gábor nem Avasújvárosból, hanem Vámfaluból küldte nekünk. Bocsánat, ezentúl még jobban figyelünk.

Üdvözöllek birodalmamban, Maszat Művész a nevem. Ez itt a festékek, ecsetek, ceruzák, tus, kréta, papír vidéke. Ha szeretsz rajzolni, festeni, maszátolni, tarts velem. Minden lapszámban mutatok egy-egy érdekes titkot, témát – ha megtetszik, készítsd el te is, és küldd el a szerkesztőség címére. Havonta három munkát díjazunk, a legszebbeket közöljük.

Havonta
3 DÍJAT!
sorsolunk ki!

Dunai
Erzsébet
tanító néni
tordai
tanítványai

Ilyenkor, ős kezdetén a szép színes levelek szinte kínálják magukat: gyűjtsd őket, figyeld meg színüket, formájukat, ragassz belőlük képet. Szép – és főleg időállóbb – művet alkothatsz úgy is, ha a levelet festékbe mártod, majd lenyomatod a fehér, színes vagy előre lealapozott papírra.

◀ Molnár Hajnalka, Lecsémér

BITAY ÉVA

TUDOD-E, HOGY...

...a halak között is vannak horgászok? A horgászhal mozdulatlanul üldögél a víz fenekén vagy a moszatok között, csak horgászbotját lengeti ide-oda, végén a csalival.

Hátúszójának első sugara jóval hosszabb a többinél, egészen a feje fölé, a szája elé nyúlik, s a végén kukacra emlékeztető bőrképződmény lengedezik. Jaj annak a gyanútlan halacskának, amelyik közelbról is meg akarja vizsgálni az ízes falatot! Ilyenkor a horgász visszarántja a horgot, nagyra tátja a száját, és beszippantja az áldozatot.

...a víz alatt lesipuskások lövöldöznek? Délkelet-Ázsia és Észak-Ausztrália mangrove-erdővel benőtt folyótorkolataiban él a **lövőhal**. A mindössze ujjnyi halacska a parti növények levelein „napfürdőző” rovarokra vadászik:

a szájából kilövellt víz-sugárral seperi le őket a vízbe. Ehhez egész testét – mint az ágyúcsövet – ráirányítja a célpontra. Mivel a fény megtörik a víz felszínén, a „vízitűzer” nehezen méri be a kilövési szöveget, mégis meglepően jól céloz, általában két lövés közül az egyik célba talál. Ha hibázik, azonnal „rádupláz”, sokáig azonban nem lövöldözhet, mert időközben odacsődül az egész rokonság, hogy bekapja előle az ízes falatot.

...egy csiga „lenyilazhatja” az embert? Bizonyára láttatok dél-amerikai indiánokról szóló filmet. Az indián vadászok fúvócsőből kilőtt, mérgezett nyíllal ejtik el zsákmányukat. Ezt a módszert a déli tengerekben élő **kúpcsigák** „találták fel”. Bélcsatornájuk kezdeti szá-

kasza hosszú ormányként (fúvócsőként) nyújtható ki. A csigák szájában található reszelőn (radulán) fogacskák ülnek, ezekkel a békés szárazföldi csigák a növényi táplálékot „reszelik le”. Nem úgy a zsákmányejtésre szakosodott kúpcsigák! Ezeknek a raduláján levő fogak kis nyílveszőre hasonlítanak, még „szakálluk” is van, és erős mérget tartalmaznak. A zsákmány közelében a kúpcsiga hirtelen kinyújtja és megmerevíti fúvócsővét, és kilövi egyik mérgefogát, mely injekcióstű módjára fúródik az áldozat testébe, és meg is öli. Lövés után a csiga azonnal visszarántja ormányát, és bekebelezi a zsákmányt.

A 10-12 centiméteresre megnövő kúpcsigák háza porcelánszerű, nagyon szépen mintázott, a gyűjtők nem sajnálják érte a pénzt. Hiteles adatok szerint a déltengeri szigetekre látogató turisták halálát is okozták már kúpcsigák. Be akarták gyűjteni a szép csigaházat, s amikor hozzáérttek, a kúpcsiga „lenyilazta” őket.

KISKÓPÉ

Melyik hazai növényünknek vannak injekcióstűi?

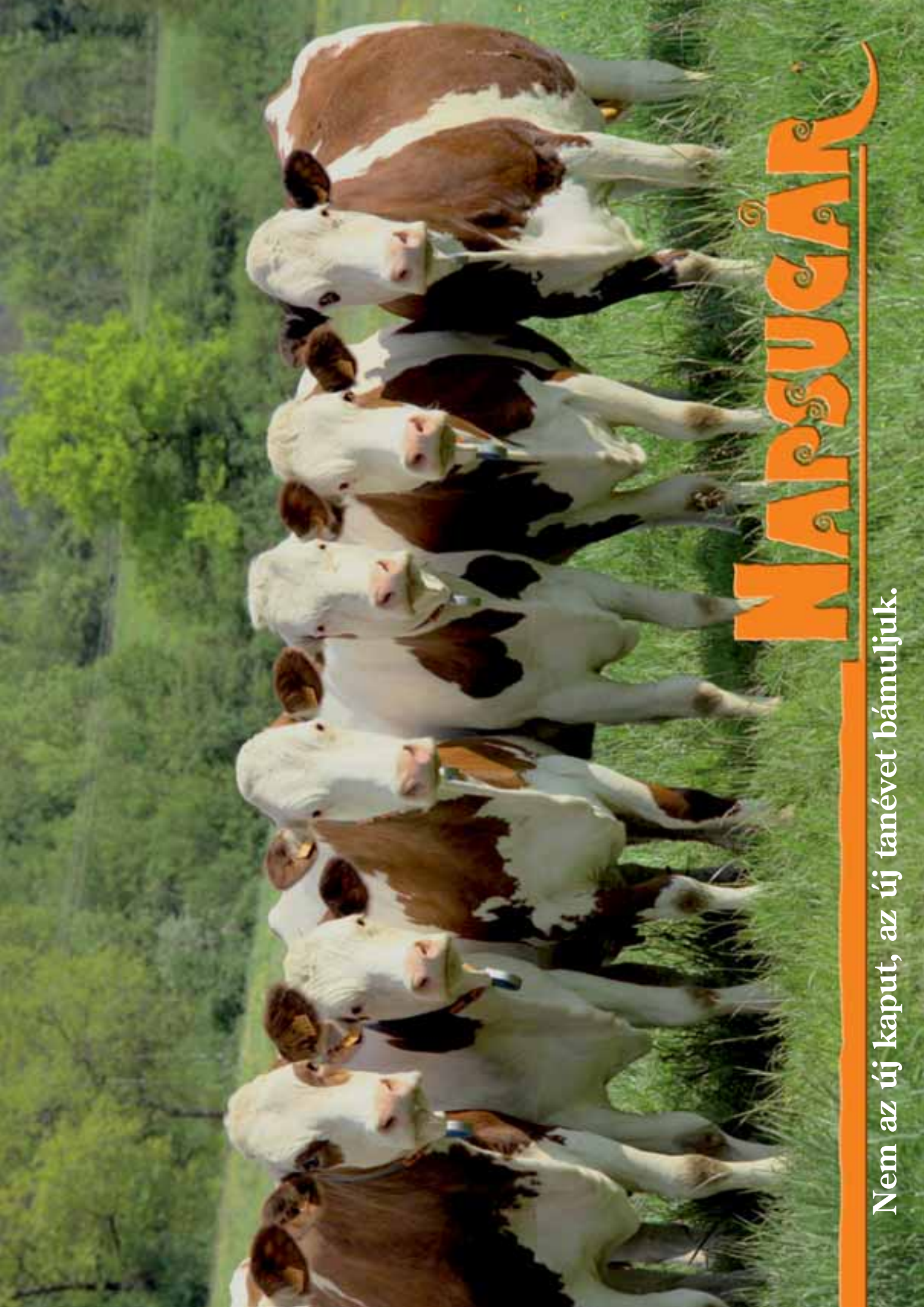
Májusi megfejtés: A denevér bőrszárnyú egerre hasonlít, ezért bőregérnek is hívják. **Júniusi megfejtés:** A4, B1, C3, D2.

Könyvjutalmat nyertek: Kulcsár Szilvia,

Zilah; Bege Krisztina, Gyergyószentmiklós; Bugja Norbert, Szentegyháza; Steinbinder Gréta, Börvely; Barabási Bernadett, Mezőpanit; Vincze Vivien, Bánffyhunad.

CSILLAG ISTVÁN rajzai

NAPSUGAR

Nem az új kaput, az új tanévet bámuljuk.

Itt születtem

A Gyimesi-szoros Európa egyik legszebb és legérintetlenebb hegyvidéke. Ez a legkeletibb magyar nyelvterület. Az 1000 éves határnál nemcsak a csángóföld, hanem a Kárpát-medencét betöltő történelmi Magyarország is véget ér.

■ A Gyimes név a gím szóra vezethető vissza, itt ugyanis valaha sok gímszarvas élt. Egy 1721-es összeírás szerint a Gyimes völgyében 19 vándorló család élt. A Tatros vize forrásvidékét 3 község lakói népesítették be: Gyimesfelsőlok, Gyimesközéplok és Gyimesbükk. Az itt élő magyarokat gyimesi csángókként ismerik. Mivel kevés a szántóföld, megélhetést az állattenyésztés, a pásztorkodás, a fakereskedelem és a háziipar nyújt. A csángó életmód egyik sajátossága a kalibázás. Tavasszal a gyimesiek kiköltöznek állataikkal a nyári szállásra, ősszel, Szent Mihály napja körül visszaköltöznek.

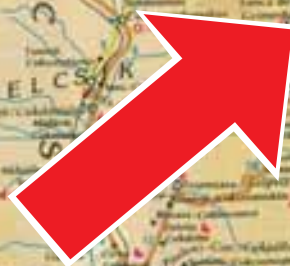
■ Gyimesközéplokot községként az 1800-as évek elejétől tartják számon. Havasi telepekből álló szóróványtelepülés. Legérdekesebb részei a Tatros-hoz lefutó oldalvölgyek, amelyeket patakoknak neveznek az ittlők. Sötétpatak, Borospatak, Kápolnapatak, Antalokpatak, Nagypatak, Bándpatak, Bandipatak, Szalomáspatak, Cokánpatak, Jávárdipatak, Bükkhavas, Barackospatak alkotja a különleges patakországot.

■ Sötétpatak az 1566 m-es Naskalat csúcs közelében húzódik. A század elején a patak partján, egy kis fürdő létesült, ahol érrendszeri és reumatikus betegségeket gyógyítanak.

A férfiak mesterien kidolgozott szíjat viselnek

Nálunk még tiszta a táj, a ház, a levegő

Gyimes: otthonos völgyek, égbenyúló hegyoldalak

■ Népes telep Borospatak. Itt működik a gyimesi hagyományörző falumúzeum. 12 olyan házból áll, amelyeket Szász István tulajdonos eredeti formájukban újraépíttetett. A legöregebb 150 éves.

■ Középlok turizmusát a hagyományokra építi. A tájházban régi mesterségek elevenednek meg: szíjvarrás, bunda- és inghímzés, szövés, fonás, fafaragás.

Majdnem úgy ropjuk,
mint a felnőttek

A tojást viaszba
mártott kesicével
írjuk meg

Ősi táj,
modern zene

■ Évről évre többen és egyre távolabbról érkeznek a júliusi táborba néptáncot, népdalokat, hangszeres zenét, gyerekjátékokat és kézműves foglalkozásokat tanulni. Egyre népszerűbb A Két Tatros Forrásánál elnevezésű csángó fesztivál.

■ A csángók különleges világa már Orbán Balázst is megragadta: „Becsületes, testvéries nép, egymást szeretők, nyomor és szükségben felsegélők, az idegeneket becsülnék, s annyira jótékonyak, hogy nincsen arra eset, hogy csángó koldus járjon Csíkban, azonban ha onnan jön ide alimizsnát kérő szegény, itt többet kap, mint Csík összes falvaiban.”

■ Mivel községünk 25 km hosszú, 9 iskola működik itt, három I-VIII. és hat I-IV. osztályos. A nyolcadikosok Gyimesfelsőlokon, az Árpádházi Szent Erzsébet Liceumban vagy Csíkszeredában tanulhatnak tovább.

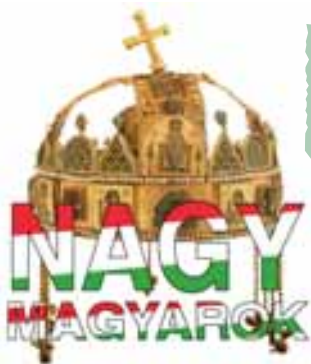
Mesemondó-
versenyen

■ Főleg a kisiskolások rajonganak a versenyekért. A Kuruttyon iskolánk tanulói 2 éve országos II. helyezést értek el, aminek a díja a csodálatos illyefalvi Napsugár-tábor volt.

■ A gyermeknap alkalmából gyermekfesztivált, decemberben karácsonyfadíszítő versenyt, nyáron történelmi tábort szervezünk a tordasi testvériskolával.

■ Ez a mi életünk, ha szeretnétek közelebből megismerni, szeretettel várunk!

Összeállította Gergely Irénke
tanító néni és a gyimes-
középlaki II-IV. osztály

Magyar építészek

Az első magyar építészeti alkotás a jurta, a vándorló ősmagyarok lakohelye, amely nem amolyan hevenyészett sátor, hanem szerkezetében, anyagaiban, felállításának és leszerelésének ötletességében igazi építészeti remekmű. A középkori várak, a reneszánsz paloták de még a barokk kastélyok építészeit is többnyire külföldről hívták az építkezni vágyó királyok és főurak, a gyönyörű részletek azonban a magyar építő- és kőfaragó mesterek munkáját dicsérik.

■ **Ybl Miklós** a 19. század egyik legnagyobb magyar építész, a történelmi irányzat európai jelentőségű képviselője. Róla nevezték el a magyarországi építészeti egyetemet és egy mai napig rangos építészeti díjat. Egyik fő műve, az **Operaház** kívül-belül impozáns alkotás.

■ **Pollack Mihály** a magyar klasszicista építész egyik nagymestere volt. Életének főműve a **Magyar Nemzeti Múzeum**, melynek akkor alig néhány éves lépcsőjén, 1848. március 15-én Petőfi Sándor elszavalta a Nemzeti dalt.

■ Az **Országház** építésére 1880-ban írtak ki pályázatot. A beérkező tervek közül heves viták után **Steindl Imre** munkáját fogadták el. Az építkezés 19 évig tartott, s ez idő alatt számos kritika érte túlzottnak vélt méretei, hatalmas költségvetése és „a magyar nemzettől idegen” neogótikus stílusa miatt. Ez utóbbi érvel szemben az építész így foglalt állást: „A középkornak e remek stílusa az anyagi világnak a szellemi világgal való összeköttetését legszebben jeleníti meg. Arra törekedtem, hogy e stílusba szerény módon, óvatosan, nemzeti és egyéni szellemet hozzak be.” Ma már kétség kívül nemzeti büszkeségünk, s a magyar főváros egyik legszebb, szimbólum értékű épülete az Országház.

■ **Lechner Ödön** a magyar **szecesszió**, a XX. századforduló jellegzetes építészeti stílusának megteremtője. Épületeit a magyar illetve távolkeleti népek művészetéből vett elemekkel díszítette. A világhírű porcelángyár akkori tulajdonosával, **Zsolnay Vilmos**sal együttműködve Budapesten és számos magyar városban kívül-belül gyönyörű, színes kerámiával díszített „cifra paloták” egész sorát alkotta meg.

■ A Lechner-iskola szép erdélyi példája a **marosvásárhelyi városháza** és **kultúrpalota**, **Komor Marcell** és **Jakab Dezső** alkotása. A néhány év különbséggel épült alkotások tetejét színes Zsolnay-majolika, a homlokzatukat mozaikok és domborművek, a belső tereket freskók és festett üveglakok díszítik. Ez utóbbiakat a Gödöllői Művésztelep művészei, Kőrösfői-Kriesch Aladár és Roth Miksa készítette.

■ **Kós Károly** korának markáns egyénisége, író, grafikus, könyvtervező, szerkesztő, politikus, de elsősorban építész volt. Tervezői munkájában az erdélyi népművészet, elsősorban a kalotaszegi népi építész, valamint a történelmi építészeti emlékek motívumait használta fel. Reprezentatív munkái a **Székely Nemzeti Múzeum** Sepsiszentgyörgyön, a kolozsvári Kakasos templom, sztánai családi háza, a Varjúvár.

■ A modern építészet egyik legmarkánsabb egyénisége a kolozsvári születésű **Finta József**.

Hitvallása szerint az építész feladatának lényege, hogy hasznosat alkosson. Számos olyan iroda- és középületet, szállodát (pl. a **Hotel Corvinus Kempinski**) alkotott, melyek tömegeikkel, anyagaikkal, újszerű technikai megoldásaikkal senkit sem hagynak közömbösen.

■ **Makovecz Imre** teljesen egyéni kompozíciójú épületeivel vált híressé. A hagyományos alapanyagokat, főleg a fát használja szerkezetként. Hajlított fa-gerendás tetőszerkezetei sajátos belső teret képeznek. Szerinte az épületnek a földet az éggel kell összekötnie, úgy kell kinéznie, mintha az alja a földből nőtt volna ki, a teteje pedig az égből ereszkedett volna reá. Építészete organikus, lényyszerű alkotásai egyszerre idéznek régmúlt mitológiai időköt és egy harmonikusabb, szerveesebb életszemléletbe vetett hitet. A paksi Szent Lélek templom, az 1992-es sevillai világkiállítás magyar pavilonja tették világhírűvé. Erdélyben főbb művei a sepsiszentgyörgyi ravatalozó, a kolozsvári Donát-úti templom és a **csíkszeredai katolikus templom**.

Müller Kati

A barlangrajztól az SMS-ig

■ „Apa bölényre vadászik, én rózsét gyűjtök, míg hazajövünk, gyakorold a nyilazást” – üzent a kőkorszaki anyuka a kisfiának. De hogyan? Természetesen nem **barlangrajzok** segítségével. Azoknak ugyanis sokkal fontosabb szerepük volt: a templomként tisztelt barlangok falára a közösség legfontosabb tanításait, történetét rajzolták le, hogy megőrizze az utódok számára. Vésőként éles követ, ecsetként faágot vagy az ujjukat, festékként faszennet, földet, növényi színezőket használtak.

LÁSZLÓ NOÉMI ÜZENET

Egyszer kőbe vésték, majd fába faragták, bőrre pecsételték, vászonra nyomtatták, falakra festették, papirosra írták, sípolták, villogták, kürtölték, kopogták,

most pötyögik, surran dróton, vezetékben, sugározzák, úszik fönn a nyári égen.

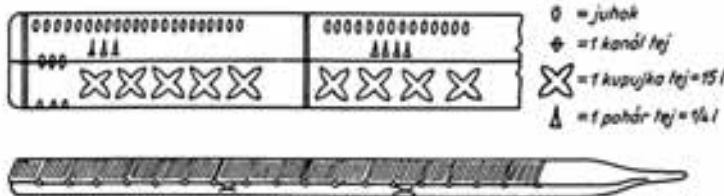

■ **A szó elszáll, az írás megmarad.** – Ősidők óta érzi ezt az ember, és az elszálló szavakat kőbe, fába vésve, a saját bőrére festve, tetoválva, agyagba, papiruszra, papírra, számítógépbe írva igyekezik rögzíteni.

■ **A legősibb írás a rajz.** A jelképes rajzok fontos üzenetet fejeztek ki azok számára, akik értették jelen-

tésüket. A néphagyomány őrzi még ezeket a jelképeket, de ma már sajnos csak díszítésnek látjuk azt, amiből a régiek olvasni tudtak. A **tulipános életfa** szöve, hímezve, faragva, festve egyaránt a földből táplálkozó, ég felé törő, győzedelmes élet jelképe

■ Sok van a rovásán. Megbélyegzi. – Ezek a kifejezések ősi írásfajtákra utalnak. Az állatokra **sütött billog** (bélyeg) megkülönböztető tulajdonjel volt. Az adósságot vagy a birtokolt állatokat, vagyont **rováspálcákra** vésték nemcsak a magyar pásztorok, hanem Európa más népei is. Angliában 1834-ig az adófizetést rováspálcákon nyugtázták. Ekkor aztán elégették a rovásbotokat a parlament épületében, amely ettől ki is gyulladt. Ez a gyimesi rováspálca 1909-ben készült.

Fejtsd meg: hány juh mennyi tejet adott.

■ Csomót kötök a zsebkendőmre – mondjuk, ha észben akarunk tartani valamit. A kínaiak, a keresztény szerzetesek az övükre kötnek bogot emlékeztetőül. **Tibetben a jak** ballag át egyik hegyről a másikra a hosszú gyapjába csomózott üzenettel. Legfejlettebb **csomóírásuk** a perui indiánoknak, az **inkáknak** volt. Kiterjedt birodalmuk egész „íráttára” bogozott, színes gyapjúfonalakból állt. A sárga az aranyat, a fehér az ezüstöt, a zöld a gabonát, a kék a vallás dolgait, a bíbor a hadsereget, a vörös a vagyontárgyakat jelentette.

Hogy hívják az inkák csomózott fonalait?

■ A katolikus **rózsafüzér** és a buddhista szerzetesek **imalánca** is írás: az imádságok sorrendjét és hitbéli üzenetet olvasnak ki belőle használóik.

■ Ne hidd, hogy csak cifraság. Az afrikai négerek, az észak-amerikai indiánok, az új-guineai pápuák **kagylófüzérében** jelentése van a kagylók színének, számának és helyzetének is: a szembefordított barátságot, a háttal felfűzött háborút jelent.

■ A barlangrajzok 25000 évesek. De vajon mióta tud az ember betűkkel írni? **Bajóton** 18000 éves rovásírásos csont **dárdahegyet**, **Alsótatár-lakán** 7500 éves agyag **korongot** és táblákat találtak a régészek, melyeken a magyar rovásírás jelei olvashatók. Ezek bizonyítják, hogy itt, a mi

Kárpát-medencénkben született meg az emberiség első írásrendszere:

a **rovásírás**. Ősi magyar írásunknak viszonylag kevés nyoma maradt, mert a kereszténység felvétele óta a latin betűs írás vált kötelezővé, a rovásírásnak írmagját is igyekeztek elpusztítani, szerencsére eredménytelenül. Szerinte a Kárpát-medencében, de különösen Erdélyben bőven maradtak fenn rovásírásos emlékek. A rovásírás ma ismét egyre népszerűbb. Tanuljátok meg ti is, hiszen szép, könnyen, gyorsan írható, és tökéletes összhangban van nyelvünkkel. Magyar nyelvünk és

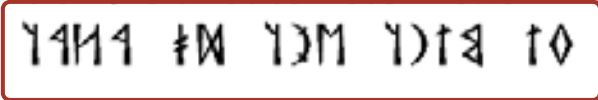
rovásírásunk a legnagyobb szellemi kincsünk, ősi kultúránk bizonyítéka, és ma is megtartó erőnk – hát ne mondjunk le róla.

Hun-Magyar-Székely Rovásírás

↑	↑	✕	≠	Λ	⊙	∩	∪	†	†	X	∩	∩						
I	I	H	G	Y	G	F	É	E	D	C	S	C	B	A	A			
Λ	H	≠	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩			
S	R	P	O	O	O	O	N	Y	N	M	L	Y	L	E	K	A	K	J
Υ	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†
25	Z	V	Ű	Ű	Ű	Ű	U	T	T	S	Z	A	S					
*	X	V	X	V	I													
1000	100	50	10	5	1													

Olvassátok ki (jobbról balra haladva), mit róttam ide.

■ A tatárlaki korong megtalálásáig a régészek az 5500 éves mezopotámiai **sumér** agyagtablák **ékírását** tartották a legrégebbinek. A sumérok ék alakú jeleket nyomtak a puha agyagtablákba. A világ múzeumaiban 400000 ékírásos agyagtablát őriznek, mert a sumérok írását átvették az őket leigázó akkádok, babiloniak, majd a perzsák és az asszírok is. Az ékírás megfejtése Grotefend és Rawlinson nevéhez fűződik. Utóbbi 13 éven át, létrán, kötélén egyensúlyozva, sokszor az életét kockáztatva másolta le azt a hatalmas sumér, akkád és óperzsa ékírásos szöveget, amelyet egy 20 m hosszú és 7 m magas sziklafalon maga fedezett fel.

A sumérok feltalálták az írás sokszorosítását, azaz a **nyomda őset** is: a **pecséthengert**. A smaragd, rubin, zafír tömböt lecsiszolták, belevésték a képirásos szöveget, majd végiggörgették a puha agyaglapokon – akárhányszor is példányban.

Hogy hívják az egyiptomi képirást?

■ A Nílus völgyében ötezer évvel ezelőtt virágzó **egyiptomi** kultúrának saját írása volt, ismerték a papiruszt, a tollat, a tintát. A roppant bonyolult **képirást** nagyon kevesen tanulhatták meg. Nem csoda, ha az írnokok kiváltságos helyzetben voltak. Az új világban sokan próbálkoztak a megfejtésével, végül a francia Champollion talált egy megoldást. De nem biztos, hogy a jót. Baráth Tibor és Borbola János kutatók szerint ugyanis a fáraók ránk maradt üzenetei magyarul (!) olvashatók.

■ A betűírás alapja a képirás. Kezdetben a rajz magát a fogalmat jelentette: alma, láb vagy áll. De ezt leírni lassú, nehézkes, olvasni pedig félreérthető volt. Milyen rajz jelentse például a félelmet, a jóságot? Az elvont szavakat kezdetben betűzve rajzolták le: a rajzok kezdőbetűjét kellett összeolvasni.

Mit írtam ide képirással?

■ A képirás rajzocskái egyre egyszerűsödtek, könnyen, gyorsan írhatókká váltak – kialakultak a hangokat, hangcsoportokat jelképező betűk. A BABA a világ minden rajzolója számára ilyen, a B hangot viszont sokféle betű jelölheti.

■ Az ókor hajós, kereskedő népe, a **föníciai** az egyiptomi írásjelek alapján alkotta meg a maga 22 mássalhangzóból álló ábécéjét, ők ugyanis a magánhangzókat nem jelölték. Ez lett az alapja a **görög**, majd **etruszk** közvetítéssel a **latin ábécének**. A betűírás sokkal egyszerűbb és egyértelműbb volt a képirásnál, ezért gyorsan terjedt. Az ókori görögök és rómaiak közül egyre többen tanultak meg írni-olvasni. A

latin betűs írást a katolikus egyház terjesztette el Európában majd a gyarmatosítók révén a többi földrészen is.

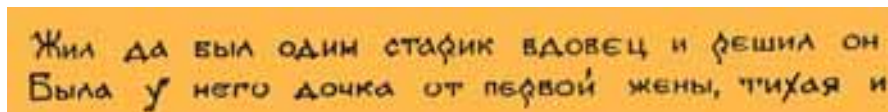

■ A **héber** írást kvadrátának hívják, alapja az arámiak által közvetített sumér ékírás. Nevét onnan kapta, hogy minden betűje egy kis négyzetbe írható bele. Mai napig megtartották a jobbról balra tartó sorvezetést.

■ Ugyanígy halad az **arabok** cirkalmas, kígyózó hurokvonalakból álló írása is, hiszen ennek is az arámi ábécé az alapja. Az arabok minden betűt összekötnek (kurzív írás), és nem használnak nagybetűt. Ám a legtöbb betűnek három alakja van, attól függően, hogy a szó elején, közepén vagy végén áll. Ráadásul más betűkkel írják a hivatalos, az irodalmi és a vallásos szövegeket. Szegény arab elsősők, van mit tanulniuk! A művészek viszont örülnek: oly díszesek az arab betűk, hogy még a mecsetek falát is teleírják velük – annál is inkább, mert templomaikra embert nem szabad rajzolniuk.

■ A **kínaiak** bonyolult írásjelei szavakat, hangcsoportokat jelölnek. 10000-nél is több van belőlük, de ha 3000 jelt megtanulsz, már írástudó vagy.

■ A **cirill** a legfiatalabb írás. A szlávok a kereszténység felvételével egyszerre, a IX. században

alkották meg ábécéjüket. Két szerzetes, Cirill és Metód az ógörögből származó bizánci írás alapján tervezte meg a 43 betűs cirill ábécét, hogy lejegyezhesse a Biblia szláv fordítását. A cirill írást kevesebben ismerik, s ez használóit elszigeteli a világtól, ezért a szláv népek nagy része lassan áttér a latin ábécére.

■ A **számokat** ma szerte a világon arab jelekkel írjuk, melyeknek modern formáját a magyar származású nagy német festő, Albrecht Dürer alkotta meg.

Hosszú út vezet a sziklafaltól, az Hagyagtáblán, a nádból potyolt papiruszon, a bőrből hasított pergamenen, a fából őrölt papíron át a számítógépig. Erre az okos billentyűzetre már nem festettek betűket: fényjelként mindig az az ábécé jelenik meg rajta, amit használója kiválaszt.

Zsigmond Emese

Kezdődik az iskola! A sepsiszentgyörgyi Váradi József Iskola tavalyi III. É osztálya örül ennek:

- Virágcsokor, hátamon a táska. Így indultam reggel iskolába. Osztálytársaim is itt vannak már, Újra együtt az egész társaság. A tanci is itt van már, Megkezdődött a harmadik osztály. Lesz sok írás, tanulás most már, De sok kirándulás, táborozás is vár.

Borcsa Hunor

Csuka János Hunor, Szászrégen

- Elsősből második, Egyszer csak harmadikos, Így leszünk nagyobbak, És egyre okosabbak.

Az igazgató elkezdi,
Majd befejezi mondatát,
A tanítók, tanárok felolvassák
Az osztályok névsorát.

Barti Dóra

**Oláh Dalma,
Szatmárnémeti**

- Az én iskolám csodaszép, Ragyog mint a napsütés. Modern az én iskolám, Vannak itt alternatívák. Díszterem és tornaterem, Ebédlő és sok szép terem.

Szigorú az igazgató,
De a kapus bácsi nagyon jó.
Sok a tanci, sok a gyerek,
Vidáman telnek a hetek.

Nagy Gergő

- Nagyon szeretem a tancit, Mindig csak a jóra tanít. Ő a második anyukám, A példaképem is már.

Gazda Orsolya

Hízó Krisztina, Árpád

- Csodálkozva néztük egymást, Ki megnyúltott, ki meghízott. Csak a tanci nem változott, Ugyanolyan kedves s jó maradt.

Az én tancim nagyon jó,
Szeme, mint a pillangó.
Szeret minket igazán,
Gyermekei vagyunk már.

Pataki Anita

- Csengőszóra bevonulunk, S tágítjuk az agyunkat, Néma csendben, munka közben Figyeljük a tancinkat.

Kovács Nándor

- Kezdődik az iskola, Minden gyermek otthona. Vidáman megyünk oda, Hisz tanulni csoda.

Ferencz Zsolt

**Sikó Tímea Krisztina,
Marosvásárhely**

**Opris Hajnalka Alexia,
Szamosújvár**

■ Az én sulim a Váradi,
Mindenki nagyon szereti,
Oda jár a tancika,
Meg huszonhat diákocska.

Szilágyi Alpár

■ Azért szeretem az iskolát,
Mert sok benne a jó barát.
Még azért is szeretem az iskolát,
Mert a tanci úgy beszél velünk, mint egy jó barát.

Csutka Daczó Balázs

▲ **Kedves Zsuzsi, Marosvásárhely**

■ Váradi a neve,
Sárga a külseje,
Gyerekekkel van tele,
Oda járok reggelente.

Ciudin Szidónia

▲ **Veres Evelin, Torda**

Egyed Yvett és Fodor
Annamária,
Gyergyószentmiklós

▼ **Ördögh Noémi,
Marosvásárhely**

■ Az elmúlt tanévben iskolánkban pillepalack-gyűjtési verseny volt. A versenyt mi nyertük meg, s a pénzen, amit kaptunk, kirándulni voltunk a Gyilkos-tónál. Azóta is gyűjtöttem, már van 4 zsákkal, mikor kéri, viszem az iskolába.

**Balázs Boglárka,
Gyergyóremete**

**Vágjátok ki, és
ragasszátok
nevetek mellé
a gyűjtőlapra.**

SEPTEMBER

E lapszám támogatói:

Címlap: TOMOS TÜNDE

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő, MÜLLER KATI képszerkesztő. A szerkesztőség postacíme: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101., C.P.137. Telefon/fax: 0264/418001. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: naps.sziv@napsugar.ro Honlapszerkesztő: KOMÁROMY LÁSZLÓ; www.napsugar.ro A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001 B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622 Készült a kolozsvári TIPO OFFSET Kft. Nyomdájában. **Ára 2,5 lej**

Hétfő

Kedd

Szerda

csütörtök

Péntek

KÖNYVJELZŐ ÓRAREND

Vágd körül az órarendet, hajtsd kettőbe, ragassz kartoncsíkot bele, majd vágd körül a kartont, ha kilógnak a szélei. Csak akkor írd be az órarendet, amikor már végleges.

Szorgos, vidám tanévet kívánunk!

Maszat Művész KIÁLLÍTÁSA

a nyár legszebb rajzaiból

Rád Ingrid Júlia, Szászrégen

Beke Boróka, Zabola

Gáll Anna, Gyergyószentmiklós